

■ ■ ■ Solberg-regjeringen tar sikte på (minst) åtte år ved makten. Da bør den nøye seg med å bruke tre prosent av Pensjonsfondet.

Tre prosent er nok

ØKONOMI STEINAR HOLDEN

Stoltenberg-regjeringen la frem et statsbudsjett med oljepengebruk for 2014 på 135 milliarder kroner, tilsvarende 2,9 prosent av forventet kapital i Statens pensjonsfond utland. Og det er gode grunner til å holde seg klart under den såkalte fireprosentbanen i handlingsregelen.

Noen grunner er langsiktige: Tre prosent er trolig et mer realistisk anslag på forventet realavkastning i Pensjonsfondet, og isåfall vil høyere pengebruk innebære å spise av fondet.

Like viktig er det at statens utgiftsbehov til pensjoner og helse vil øke betydelig på lengre sikt, noe som taler for å holde igjen på pengebruken nå.

Det er også noen «mellom- langsiktige» årsaker til å holde igjen. Petroleumssektoren stimulerer norsk økonomi både gjennom etterspørselsvirksomheten og gjennom bruken av oljepenger. Etterspørselen fra petroleumsvirksomheten tilsvarende 13 prosent av bnp for Fastlands-Norge, noe som utgjør en kraftig og stadig økende stimulans for norsk økonomi.

FLERE INNLEGG Side 38-40

Innlegg Norge/Kina – veien videre

Bjørn K. Haugland og
Henning Kristoffersen.

Må skille fag og politikk

Peder Østbye

Urimelig favorisering?

Axel West Pedersen

Noe å huske på

Leif Rune Skymo

Samtidig vokser Pensjonsfondet raskt, på grunn av høye oljeinntekter, god avkastning og svakere krone, som øker kroneverdien av de utenlandske verdipapirene. Pensjonsfondet forventes å øke med 900 milliarder kroner gjennom 2013. Hvis pengebruken skulle øke med fire prosent av dette, ville det gi en kraftig ytterligere stimulans til økonomien.

Da er det bedre med en mer gradvis økning i pengebruken, for å dempe stimulansen nå, og for at pengebruken kan fortsette å øke når petroleumsvirksomheten etterhvert avtar.

Fleire økonomer har argumentert for at svakere økonomiske utsikter og svakere krone gir mer rom for bruk av oljepenger, blant annet fordi en snarlig rentøkning nå er lite sannsynlig. Isølett sett er det både fornuftig og i tråd med handlingsregelen å la pengebruken avhenge av de økonomiske utsiktene, og dermed bruke mer i dårligere tider. Men det er også klart at pengebruken allerede er høy og økende, samtidig som både de økonomiske utsiktene og kronkursen raskt kan endres.

Kostnadsnivået i Norge er fortsatt klart over våre handelspartnere, og mange av våre konkurranseutsatte virksomheter sliter tungt. Økt offentlig pengebruk vil gi sterkere press i økonomien, og forsterke belastningen på konkurranseutsatt sektor. Noe av presset vil bli dempet gjennom økt innvandring, men samtidig innebærer økt innvandring også økt fremtidig importbehov, og dermed behov for en større konkurranseutsatt sektor i fremtiden.

For langsiktige offentlige finanser er det også viktig hva oljepengene brukes til. Samfunnsøkonomisk lønnsomme infrastrukturprosjekter er gunstig for norsk økonomi, og de bør derfor gjennomføres. Å gjennomføre slike prosjekter nå istedenfor om ti år, vil gi høyere utgifter nå og forhåpentligvis lavere utgifter da. Isåfall vil slike prosjekter være mindre belastende for statsfinansene enn om man øker utgiftene eller senker skattene permanent på andre måter.

NÅR OLJEN AVTAR. Det er bedre med en mer gradvis økning i pengebruken, for å dempe stimulansen nå, og for at pengebruken kan fortsette å øke når petroleumsvirksomheten etterhvert avtar. Her fra Troll B platformen i Nordsjøen. Foto: Gunnar Blöndal

Hvis oljepengebruken skal økes, vil dette derfor være et godt sted å begynne. Men samtidig er det klart at samfunnsøkonomisk lønnsomme infrastrukturprosjekter sjelden vil være statsfinansielt lønnsomme, i den forstand at økte skatteinntekter vil betale for kostnadene.

Vi må også regne med at det vil være mange nye samfunnsøkonomiske lønnsomme

prosjekter om ti og tyve år, som også vil kreve statlig finansiering. Derfor er samfunnsøkonomisk lønnsomhet et godt argument for å prioritere et prosjekt innen budsjettet, mens det er mer tvilsomt om det kan forsvare å bruke mer penger samlet sett.

For Solberg-regjeringen er det viktig å sette et visst preg på budsjettet gjennom nye prioriteringer, samtidig som det kan

være vanskelig å kutte tilsvarende ned i løpet av tre uker. En forsiktig økning i pengebruken utover Stoltenberg-regjeringens 2,9 prosent behøver derfor ikke være tegn på større pengebruk på lengre sikt.

Hvis Solberg-regjeringen har målsettinger utover de neste fire år, vil det være lurt å ta utgangspunkt i treprosentbanen fremover.

Det er lett å argumentere godt for hver utgiftspost eller skatteleve utover dette, men økt samlet pengebruk vil likevel gi mindre sparing og økt sårbarhet for norsk økonomi på lengre sikt.

■ Steinar Holden, professor ved Økonomisk institutt, Universitetet i Oslo

GJESTEKOMMENTAR - ØKONOMI

STEINAR HOLDEN

ROGER BJØRNSTAD

HILDE C. BJØRNLAND

ØYSTEIN DØRUM

STEINAR JUEL

PER RICHARD JOHANSEN